

מסווה הנאורות שבו עטף דיין את תוכניתו, שכן בתגובה הוא הנחית עלי את מלוא זעמו (הוא אף הורה להוצאת "מערכות" לעצור את הוצאתו לאור של ספר שכתבתי על פי הזמנה של אמ"ן).

ראיתי באינתיפאדה פשיטת רגל גמורה של הקונספציה הדינית. ההנחה שניתן יהיה להחזיק את הפלסטינים ללא מגבלת זמן בתנאים של "חוטבי עצים ושואבי מים", מבלי שיהנו מזכויות פוליטיות ומכבוד האדם. התנפצה באינתיפאדה. לפיכך כללתי בדברים שהכנתי לדיון ביקורת חריפה על הגרסה הרווחת כי התפרצות המהומות באה כהפתעה, כביכול יש מאין. גרסתי ששיח "ההפתעה" הזה חושף מבלי דעת עמדות של בוז כלפי הפלסטינים, שכן הוא מניח שהשלמתם עם מנת חלקם היא המצב הטבעי והתקוממותם נגדה היא בגדר הפתעה. בתוך כך חשפו המופתעים עיוורון או אדישות לגבי המצוקות וההשפלות בהן חיו הפלסטינים. רבים בישראל התלוננו על כך שגורמי המודיעין לא צפו את האירועים, כאילו היה מדובר בתוכנית צבאית סודית אשר צריך היה לגלותה, ולא בהתפתחות טבעית שכל הסתכלות מפוכחת בתושבי השטחים כבני-אנוש חייבת הייתה לצפותה.

הדיון נמשך שעות ארוכות, ורבין נתן לכל אחד מן המשתתפים אפשרות לומר את דברו ללא הגבלת זמן. רבים ראו במדיניות "היד החזקה", שעמה היה רבין מזוהה אז, את הפרדיגמה של הדיון, ולפיכך העלו בדבריהם הצעות יצירתיות כיצד ניתן לשבור בכוח את המתקוממים. הדוברים ממערכת הביטחון גילו ידע מרשים על אודות פרטי הפרטים של המצב בשטח, שהמשתתפים "האזרחים" הכירו אותו רק בקווים כלליים. בנסיבות אלה עליתי על הדוכן בהיסוס רב. מצדי לא יכולתי לתרום אלא את מה שהיה לי: את התמחותי האקדמית בלימוד ההיסטוריה. לאור זאת, הדברים שהכינותי היו מופשטים למדי ומבוססים על אנלוגיות היסטוריות שניתן אולי ללמוד את לקחיהן. עם סיום דברי חשתי, על רקע דבריהם המעשיים של קודמי, אי-נוחות וחששות שמא כל מה שהצגתי אינו רלוונטי לפורום הזה והשתתפותי בו היתה לשווא.

על כן הופתעתי למחרת היום כאשר הגיע למשרדי שליח מלשכת יצחק רבין אשר ביקש לקבל את הנוסח של דברי בדיון. בעקבותיו הגיע קצין מן המטכ"ל אשר ביקש את הנוסח עבור אהוד ברק. בימים שלאחר מכן הגיעו אלי ידיעות שלטקסט הזה ניתנה תפוצה רחבה במערכת הביטחון ובצמרת צה"ל. הסתבר כי היו במערכת, בעיקר בין מפקדי הצבא, לא מעטים שדעתם הייתה כדעתי והם ראו בדברי אישוש לעמדתם. מאחר שהיו גם רבים שדעתם הייתה שונה, סבר מי שסבר כי כדאי יהיה לחשוף אותם לעמדה ביקורתית.